

FRANZIŠKA
ERJAVKA KARDELJA
V OBLIČU

a

naš aero

6 • 79

obvestila

Dopusti so za nami, tu je začetek novega šolskega leta, pred vami pa je 6. številka NAŠEGA AERA, v katerem si lahko preberete med drugim tudi o dohodkovnih odnosih v Aeru, pa nekaj o nakupu novih strojev v obratu NO — TOZD Grafika, o delu stanovanjske zadruga »Livada«, pa o standardizaciji naših izdelkov, predstavljamo vam predsednico sindikata TOZD Trzenje — Miro Vračun, nekaj pa smo napisali tudi o akciji »NNNP«.

Upamo, da boste našli dovolj zanimivega branja tudi zase.

Uredniški odbor

PREDSTAVLJAMO VAM FOTOSTAVEK

Na pobudo TOZD Grafike se je uredništvo oziroma uredniški odbor glasila »NAŠ AERO« odločilo, da izda eno številko — današnjo številko 6 — v tehniki stavljenja FOTOSTAVEK. Iz tehničnih razlogov je ovitek tiskan v klasičnem tisku, kot običajno, medtem ko je notranjih 16 strani pripravljenih v fotostavku.

Na ta način želimo predstaviti članom naše delovne skupnosti nov način pripravljanja sestavka v novi tehniki, katere namen je predvsem izboljšanje kvalitete slike (odtisa) sestavka in kvalitete tiskanja. Seveda pa je še cela vrsta drugih ekonomskih in tehnoloških prednosti, ki so nujne za današnji čas. Ta čas terja na vseh področjih gospodarstva vedno novo, boljše tehnologijo dela, pri čemer tudi grafika ne more in ne sme zaostajati. Več o tem preberite v današnji številki.

(S. Lovrenčič)

naš aero

glasilo kemične, grafične
in papirne industrije Celje

Celje, 12. september 1979 — št. 6

Uredniški odbor

Anton Svetelšek, Mihaela Žaberl,

Jelka Adrinek, Marjan Lednik,

Stane Kitak, Stane Lovrenčič,

Karmen Dovč, Cveta Robas,

Alenka Pregelj, Jože Randl

Glavni in odgovorni urednik

Jože Randl

Uredila

Janja Završnik

Ovitek in oprema

Stane Kitak

Tisk

Aero, tozd grafika

za tiskarno Drago Vračun

Počitniški čas se počasi približuje koncu. Vsaj tisti polletni del počitnic je za večino že »pretekli čas«. Otroci se pripravljajo za šolo, počasi začnemo razmišljati o ozimnici, a cene te vsakdanje po trgovinah so vsak dan višje in naše negodovanje vedno enako. Energetska kriza se je dotaknila tudi nas, čeprav smo se dokaj dolgo obnašali kot, da se to nas ne tiče, vendar je tu in povsod, na radiu in po časopisih nas vsak dan znova opozarjajo najrazličnejši prispevki na to temo, da moramo varčevati z gorivi vseh vrst, če nočemo da bi bila situacija še slabša. Lahko bi še nadaljevali to naše počitniško paberkovanje o tej in oni kritični stvari, morda bi se lahko pogovarjali o slabi žetvi, kljub temu, da imamo vse pogoje, da bi lahko bili na tem področju prvi v Evropi. Pa nismo. Te dni smo lahko prebrali tudi naslednje značilne informacije in ugotovitve:

– bolj kot kdajkoli doslej letošnja žetev in vse kar se dogaja v zvezi z njo zahteva pojasnilo, zakaj je pridelovanje pšenice tako nihajoče, tako nestabilno in ekonomsko nepriljubljeno, ko pa je vendar že zdavnaj znano, da imamo skorajda idealne naravne pogoje v Evropi za rast kulture imenovane pšenica; namesto da bi bili izvozniki se znova uvrščamo med uvoznike pšenice;

– poglejte to igranje s kavol! Eni so pravili, da je na carini, drugi da ni uvožena, na koncu pa se je pokazalo, da so jo poskrili zaradi pričakovanja novih cen;

– naši hotelirji so letos spet »odobrili« za domači turizem majhne kvote razpoložljivih ležišč. Tudi ko so imeli nedavno tega približno tretjino svojih zmogljivosti v Primorju nezasedenih, niso bili domačemu gostu nič bolj naklonjeni;

– po nedavni podražitvi je spet dovolj goriva za letala. Rafinerije ga niso proizvajale, ker je bila stara cena zanje »neekonomska«. Letala, ki so še pred dnevi zamujala ure in ure in prazna iskala gorivo po domačih in tujih letališčih, so tako povečala stroške za sto in več tisoč dinarjev.

Še bi lahko naštevali. Potem bi se lahko vprašali zakaj je tako, da so šele težave na posameznih področjih in to tiste, ki so zaradi svojega obsega ali pa morda zato, ker za-

devajo večino vseh nas, predznak za razmišljanje o tem, kaj je na posameznem področju narobe. Morda bomo tudi mi sredi jeseni razmišljali zakaj ni te ali one surovine za proizvodnjo, ali pa zakaj je to ali ono toliko dražje kot je bilo še mesec prej, vendar o tem nismo razmišljali takrat, in ne razmišljamo danes.

Pred kratkim smo v INFORMACIJAH prebrali vse o našem poslovanju v prvem polletju letošnjega leta. Ugotovili smo lahko, da smo kljub najrazličnejšim težavam poslovali zelo dobro in da smo z rezultati našega dela lahko zadovoljni. Če se bomo vsi zares trudili in upoštevali sklepe, ki smo jih sprejeli na zborih delavcev v okviru akcije za boljše gospodarjenje, bomo na koncu leta lahko prav tako kot zdaj ugotavljali, da smo dobro delali. Vendar bomo vse to dosegli le, če bomo vključili vse dejavnike in če bomo vsi delali z zavestjo, da moramo resno upoštevati stabilizacijske ukrepe in varčevati z materiali in surovinami kolikor je to v naši moči. Kajti tudi mi smo eden od členov v verigi DO, ki lahko prispevamo svoj delež v boju za uresničevanje bolj stabilnih ekonomskih gibanj za manjši deficit v plačilni bilanci naše države. To je bil tudi eden od sklepov CK ZKJ, ki je bil sprejet tik pred počitnicami, ki so se za delegate pričele šele v avgustu.

Delegati so se za te sklepe odločili po temeljitem pretresu gospodarske situacije v Jugoslaviji. Morda smo malo negodovali, ko smo izvedeli za nove kreditne pogoje in višje cene tega ali onega artikla, vendar so delegati na svoji predpočitniški seji ugotovili, da smo v Jugoslaviji še vedno navajeni živeti preko svojih zmogljivosti, saj so osebni dohodki pri nas porasli kar za 31 %, medtem ko ocenjujejo, da so realni osebni dohodki za 7 % večji. V tem času se je produktivnost dela povečala samo za 4 %, torej osebni dohodki segajo neposredno v akumulacijo.

Naše počitniško paberkovanje naj se tu zaključi. Nismo se spomnili vseh problemov, ki so nas pestili to polletje, omenili smo le tiste, ki so pomembni skoraj za vse, ki živimo in delamo v tem času.

Vaš urednik

Kako napredujejo dohodkovni odnosi v naši delovni organizaciji

Kljub temu, da se nahajamo v času poletnih dopustov, pa vendarle lahko rečemo, da je v naših delovnih sredinah čutiti dokajšnjo vnemo in delovno prizadevnost za čim hitrejšo ureditev vseh tistih dohodkovnih odnosov, ki še niso speljani tako kot nam velevali ZZZ in drugi sistemski zakoni in kot nas obvezujejo naši interni akti in terminski programi. Po drugi strani pa nas življenje samo in praksa silita v to, da pridobivanje, razporejanje in delitev dohodka postavimo na realne osnove in enakopravne temelje za vse temeljne organizacije.

Ne bi razpravljali o formalno-pravnih in organizacijskih vprašanjih, ki se nanašajo na vpeljevanje določil ZZZ in prakso, ampak bi želela v tem članku nekoliko podrobneje osvetliti problematiko v zvezi z dohodkovnimi odnosi, predvsem z njihovega vsebinskega vidika. Vendar se je istočasno treba zavedati, da lahko vsebinsko uredimo stvari le, če so organizacijsko urejene in rešene.

Veliko je bilo že napisanega o tej temi, še več je bilo povedanega, vendar sem mnenja, da gre za stvari, ki v našem družbeno-ekonomskem sistemu pomenijo bistven in kvaliteten korak k realnejšemu in pravičnejšemu pridobivanju kot tudi razporejanju dohodka, zato razprav in besed nikoli ni preveč.

Ker je več oblik dohodkovnih razmerij, oziroma oblik pridobivanja, razporejanja in delitve dohodka, bi v današnjem članku posvetila največ prostora predvsem tistim oblikam, ki so v naši delovni organizaciji najbolj pomembne in so predmet najširših diskusij in razprav.

To so:

– pridobivanje, razporejanje in delitev dohodka ki izvira iz:

a) udeležbe v skupnem prihodu med proizvodnimi TOZD, ki so medsebojno povezani;

b) udeležbe v skupnem dohodu med proizvodnimi TOZD in je rezultat združevanja sredstev oz. skupnih vlaganj;

c) svobodne menjave dela med proizvodnimi TOZD in DSSS;

d) trajnega poslovnega sodelovanja na družbenoekonomskih osnovah skupnega prihoda in skupnega dohodka med TOZD Trženje in združenimi proizvodnimi TOZD.

1. DOHODKOVNI ODNOSI MED PROIZVODNIMI TOZD V DELOVNI ORGANIZACIJI AERO

Čeprav se je na vseh nivojih – v DPO, na samoupravnih organih kot tudi v ustreznih strokovnih skupinah veliko razpravljalo o dohodkovnih odnosih med TOZD v DO AERO, pa vendarle obstaja vtis, da se stvari ne premaknejo z mrtve točke. Zakaj? Razlogov je več.

a) Še vedno prevladuje mišljenje oziroma prepričanje, da mora posamezna TOZD z dohodkovnimi odnosi dobiti »nekaj več«. Dejstvo pa je, da je dohodka toliko, kolikor ga ustvarimo oziroma da ostane na nivoju zaokrožene celote (npr. DO) nespremenjen. Spremenijo se le razmerja v delitvi dohodka med TOZD, če ugotovi, da dosedanja razmerja niso bila pravilna oziroma niso ustrezala realnim deležem posamezne TOZD v skupnem prihodu in dohodu. To pa pomeni, da če sedaj dobi en TOZD nekaj več, je potrebno drugemu TOZD nekaj odvzeti in obratno. Z dohodkovnimi odnosi skušamo zagotoviti vsem TOZD enakopraven položaj tako pri pridobivanju, razporejanju kot tudi pri delitvi skupnega prihoda ali dohodka.

V ta namen je bil izdelan in samoupravno sprejet SS o urejanju medsebojnih razmerij pri pridobivanju, razporejanju in delitvi skupnega prihoda in dohodka med TOZD v DO AERO, ki ga je potrebno spoštovati in se držati njegovih določil.

Zato je prva in osnovna naloga TOZD, da pregledajo svoje kalkulacije in v elemente interno dogovorjene cene vnesejo res samo tiste postavke, ki so normativno določene že v samem SS in ki pomenijo enotno oziroma skupno osnovo za določitev planske cene kot tudi za ugotavljanje deleža posamezne TOZD v skupnem prihodu oziroma dohodu.

Menim, da rešitev oz. urejanje dohodkovnih odnosov, ki izvirajo iz skupnega prihoda in skupnega dohodka ni v spremembi SS, ampak v njegovem doslednem izvajanju v praksi, oziroma ob upoštevanju njegovih določil in kriterijev ter s posebnim poudarkom, da so kalkulacije osnova za oblikovanje realnih cen. Tudi v pripravi plana za leto 1980 bodo TOZD izhajali iz določil SS oziroma skupno in enotno postavljenih meril za ugotavljanje deležev TOZD v skupnem prihodu.

V te odnose se bo potrebno vključiti z večjo hrabrostjo, ker danes obstaja občutek, da imamo premalo poguma za kakršnekoli novosti, posebno, če gre za področje dohodka in njegove delitve.

Dejansko gre predvsem za spremembe družbenoekonomskih odnosov oziroma položaja delavca in pa seveda vloga dohodka kot odločujočega kazalca tako pri planiranju kot tudi pri njegovem kasnejšem porazdeljevanju.

2. DOHODKOVNI ODNOSI MED TOZD, TRŽENJE IN ZDRUŽENIMI PROIZVODNIMI TOZD

1. Predno odgovorimo na vprašanje, kakšno obliko dohodkovnih odnosov uporabiti oziroma izpeljati v TOZD Trženje, je potrebno razčistiti naslednja vprašanja:

a) zakaj smo pristopili k organiziranju TOZD Trženje in kaj je bil cilj, ki nas je k takšni odločitvi vodil?

b) katere poslovne funkcije bo ta TOZD opravljal, in kakšna je organizacijska shema tega TOZD?

c) način pridobivanja, razporejanja in delitve dohodka v TOZD Trženje.

Zakon o združenem delu daje možnost organiziranja komercialne funkcije kot samostojne oblike tj. kot TOZD, po drugi strani pa, če obstajajo pogoji za samostojno organizacijsko obliko, je pravica in dolžnost delavcev, da se organizirajo v TOZD.

V naši delovni organizaciji smo ugotovili, da obstajajo vsi pogoji, da se komercialna funkcija izdvoji iz DSSS in da se organizira kot TOZD skupnega pomena za proizvodne TOZD.

Ker gre za skupno poslovanje proizvodnje in prodaje, ki tvorita enoten oz. zaokrožen reprodukcijski proces, smatramo kot dominantno obliko dohodkovnih odnosov v **udeležbi posameznega TOZD v skupnem prihodu** oziroma je to, če gledamo na dolgoročnost, optimalna in tudi po ZZZ najbolj sprejemljiva rešitev.

Osnovo oblikovanja takšnih odnosov pa predstavlja:

- skupno oblikovanje razvojne in poslovne politike;
- skupno prevzemanje poslovnega rizika;
- skupna odgovornost za razširitev materialne osnove dela (razširjena reprodukcija) tako v proizvodnih TOZD kot tudi v TOZD Trženje;

- pridobivanje in razporejanje skupnega prihodka ter v tej zvezi tudi določanje pogojev;
- za skupno nastopanje na trgu;
- za skupno oblikovanje politike cen;
- za oblikovanje osnov in meril po katerih se razporeja skupni prihodek;
- in vedno večji del proizvodnje ima značaj skupne proizvodnje oz. skupnega proizvoda.

Realizirani skupni prihodek razporedi TOZD Trženje na proizvodne TOZD in na svoj TOZD in sicer po deležih, ki so določeni glede na vloženo živo in minulo delo vsakega udeleženca. Razporeja ga začasno (najpozneje naslednji dan, ko je bil ustvarjen). Dokončno pa najkasneje v 8 dneh od izteka obračunske dobe.

V TOZD Trženje bo potrebno ločeno planirati in zasledovati:

- prodajo na domačem trgu;
- prodajo za izvoz;
- nabavo;

Nabavo bo možno zasledovati kot opravljanje storitvene dejavnosti za proizvodne TOZD oz. pridobivanje dohodka s svobodno menjavo dela.

Vsa ta dela bodo vsebinsko opredeljena v SS o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med TOZD Trženje in proizvodnimi TOZD, ki je sedaj v fazi priprave oziroma delovnega osnutka, ki mora biti po terminskem programu sprejet do 30. oktobra 1979. leta.

Služil pa bo tudi kot osnova za določanje deležev med proizvodnimi TOZD in TOZD Trženje pri pripravi plana za leto 1980.

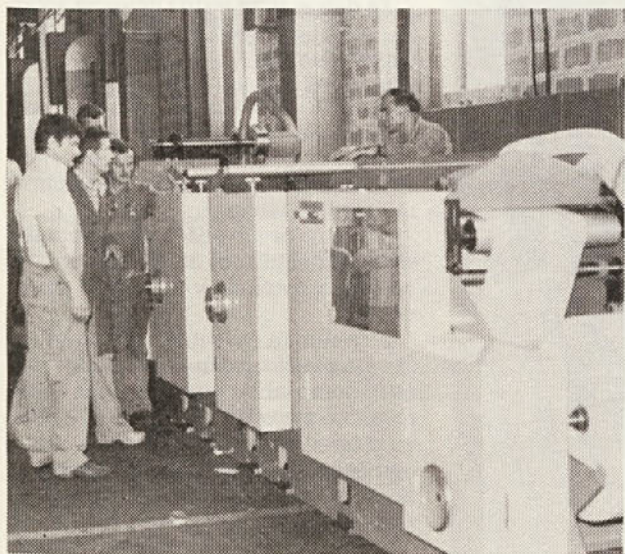
Vsekakor je potrebno poudariti izredno pomembnost čim večjega vključevanja zaposlenih v TOZD Trženje v oblikovanje ustreznih aktov, ker le praktična uporabnost teh normativnih aktov pomeni njihovo kvaliteto in veljavnost. Po drugi strani pa morajo proizvodne TOZD dati svoj prispevek k čim boljšemu dohodkovnemu povezovanju, saj je od pravih razmerij odvisen tudi delež vseh udeležencev v skupnem prihodu.

Sonja Krašovec

Aero – TOZD grafika

Novi stroji v obratu neskončnega tiska

V letošnjem letu bodo (oziroma so že) povečali proizvodne zmogljivosti obrata neskončnih obrazcev na Mariborski v TOZD Grafika. Razvoj grafične proizvodnje, zlasti tiskanje neskončnih obrazcev terja izpopolnjevanje v vseh smereh. Tako na strokovni podlagi, kot tudi v strojni opremi. Obrat, ki je pred desetimi leti pričel proizvodnjo z enim rotacijskim in enim zbiralnim strojem, je v pičlih desetih letih povečal svojo proizvodnjo tako, da so danes v tem obratu že potrebna razširitvena dela, da bodo lahko postavili še dodatne stroje. Do konca letošnjega leta bodo za ta obrat nabavili še dva stroja, poleg rotacijskega stroja optiforma, ki že deluje, in sicer tiskajo na njem dvobarvne obrazce SDK, bo v novembru prispel še stroj MULTI BUBINA, ki ga bodo izdelali izključno za po-

trebe obrata in bodo na njem tiskali le SDK obrazce. Ta stroj bo izdelan in projektiran tako, da bodo na njem lahko tiskali štiri liste istočasno. Hkrati s tem strojem bo nabavljen še rolni kolektor – bilomatik, to je stroj za zbiranje NO, kjer je končna faza proizvodnje.

Tako bodo v letošnjem letu imeli skupno v obratu NO sedem rotacijskih in štiri zbiralne stroje. Z nabavo novih strojev se bodo zmogljivosti v obratu NO povečale za 20 %. Zanimivost tiskanja neskončnih obrazcev pa je vsekakor, da za svojo proizvodnjo skorajda ne potrebujejo materialov iz uvoza. Večino surovin nabavijo na domačem tržišču.

Janja Završnik

Akcija »Nič nas ne sme presenetiti« — V Aeru smo pripravljani

29. in 30. september bosta dneva, ko bo potekala vsesplošna slovenska akcija pod geslom – »Nič nas ne sme presenetiti«.

V dveh dnevih bomo (29. septembra v temeljnih organizacijah, 30. septembra pa v krajevnih skupnostih) preverjali naše obrambno-varnostne sposobnosti. To bo množična akcija, kjer bomo sodelovali vsi v preverjanju naše pripravljenosti na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite. Pripomogla pa bo tudi pri krepitevi moralno-političnih vrednot, vzgoje in zavesti ter poglobljanju zasnove splošnega ljudskega odpora in krepitevi obrambno-varnostnega mehanizma.

Akcija sama bo vsebovala najrazličnejše politične, vojaško-strokovne ter druge aktivnosti, ki so sicer načrtovane v rednih programih ljudske obrambe in družbene samozaščite. Aktivnosti morajo teči vse leto, saj je to tudi cilj akcije, ko bomo 29. in 30. septembra preverjali, kako smo pripravljani za primer vojne, ali elementarne nesreče. Seveda pa bo nato pomanjkljivosti posameznih načrtov, ki jih bomo izvedli v praksi, potrebno odpraviti in programe še dodelati.

Naš namen tokrat pa je, da naredimo skop preizkus pripravljenosti na akcijo »NNNP« v Aeru.

Še v juliju smo ugotovili, da s pripravami na samo akcijo v Aeru zastajamo, da ne izpolnjujemo nalog kot so predvidene. Vendar pa lahko že sedaj (ta članek smo pripravljali

sredi avgusta) trdimo, da smo na akcijo pripravljani, da so vse potrebne aktivnosti opravljene.

Problem v Aeru je, da so TOZD locirani v različnih občinah in v različnih krajevnih skupnostih.

Sodelovali bomo v občini Celje (krajevna skupnost Center, Dolgo polje, Gaberje – obrat na Mariborski), v občini Žalec – Krajevna skupnost Šempeter ter občina Ljubljana-Šiška. Zato je bilo potrebno formirati štabe in odbore po lokacijah in ne po TOZD.

Za območje Ipavčeve, kjer so locirane službe in obrati DSSS, TOZD Kemija Celje in TOZD Grafika smo se pogovarjali s tovarišem Ljubom Kompanom:

»Pripravljen imamo program aktivnosti za 29. september, izdelan imamo načrt zavarovanja TOZD, plan za evakuacijo ljudi, napravili smo pregled opreme ekip civilne zaščite. Točno imamo opredeljen program, načrt aktivnosti in zadolžitve posameznikov za 29. september. Člani koordinacijskega odbora pa bodo dežurali oba dneva, ko bo potekala akcija. Celoten program je usklajen s programom aktivnosti v krajevni skupnosti.

Seveda pričakujemo, da bo sama akcija 29. septembra pokazala tudi pomanjkljivosti v našem načrtu. Predvsem že sedaj vemo, da nimamo zaklonišč, zato bo to ena osnovnih akcij, ki jo bo potrebno opraviti v prihodnje.

Hkrati pa bo analiza akcije pokazala, kje bomo z našim delom nadaljevali.«

Za TOZD Grafiko smo se pogovarjali s tovarišem Francem Puklom:

»K TOZD Grafiki je priključen tudi TOZD Trženje, tako da je na Trgu V. kongresa zaključeno področje. Obrat na Mariborski se bo v celoti vključil v krajevno skupnost Gaberje. Po drugi strani teče akcija že od februarja. Sprejeli in pripravili smo vse akte, ki so potrebni za delovanje LO in DSZ, manjka nam le načrt delovanja CZ. Morali smo narediti reorganizacijo, da smo vse uskladili, ker je bilo v našem načrtu nekaj neskladij. Vse formalne stvari so sedaj urejene. Program pa smo uskladili tudi s krajevno skupnostjo »Center«.

Pripravljani pa so tudi v TOZD Kemija Šempeter, kjer so že preverjali svojo pripravljenost (o tem smo v Našem Aeru že pisali). Akcija je tedaj dobro uspela. Sicer pa so tudi v tej TOZD že pripravili in imajo vse naloge opravljene skladno s programom.

Vsekakor pa je vsem v tej TOZD lažje, ker imajo približno predstavo o tem, kako takšna akcija teče.

Tudi v TOZD Medvode se aktivno pripravljajo. Sestavljen imajo program aktivnosti, usklajen vojno-proizvodni program, štabi delujejo po načrtu. Prav tako so pregledana vsa zaklonišča in ažuriran seznam delavcev.

DSSS je po lokaciji vključena k posameznim TOZD. Vključuje pa se v krajevno skupnost Center.

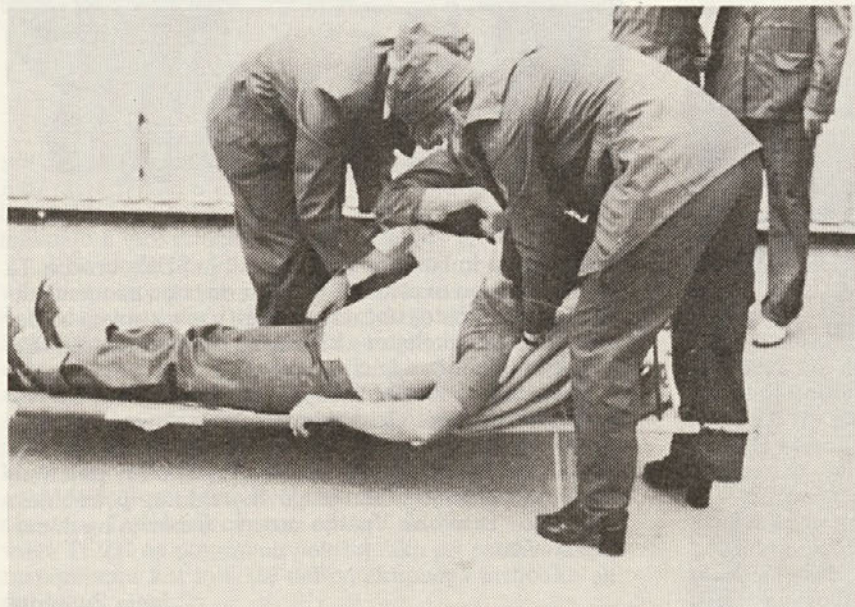
Sami ste iz navedenega lahko razbrali, da smo na akcijo resnično pripravljani. Omenim naj le še nekaj stvari, ki bodo izvedene, oziroma so naša dolžnost 29. septembra.

Ta dan je sicer redna delovna sobota, čisti ekonomski dohodek pa bomo namenili prizadetim ob potresu v Črni gori. Poleg tega odpadejo na ta dan vsi dopusti in službena potovanja, prisotni moramo biti na delovnem mestu. Na ta dan bodo sklicani zbori delavcev, kjer bodo vsi zaposleni informirani o nastali situaciji.

Od kraja prebivališča pa se ne bomo smeli oddaljiti tudi 30. septembra, ko bo akcija potekala v krajevnih skupnostih.

Z resnim in zavzetim sodelovanjem ter z največjo možno mero odgovornosti bomo lahko pripomogli, da bomo resnično preverili našo pripravljenost za primer najrazličnejših oblik vojne ogroženosti ali morebitne elementarne nesreče.

Janja Završnik

Nekaj misli o »osnutku zakona o raziskovalni dejavnosti in raziskovalnih skupnostih«

Smo v času javne razprave o pomembnem zakonu, ki naj bi enotno za SR Slovenijo opredelil raziskovalno dejavnost kot dejavnost posebnega družbenega pomena.

Gotovo je, da zakon sovпада tudi s pripravami na srednjeročni družbeni plan SR Slovenije za obdobje od 1981. do 1985. leta. Če hočemo omogočiti predvideno 6 % letno rast družbenega proizvoda celotnega gospodarstva in uresničiti cilje razvoja, bo nujno potrebno povečati vlogo razvojnega in raziskovalnega dela v združenem delu in v celotni naši družbi. Usmerjali se bomo v oblikovanje raziskovalnih enot, v povezovanje razvojnih projektov in usmerjenih programov. Pri vodenju proizvodnih procesov samoupravnega odločanja in sodobnega razvojnega dela naj dobi odgovorno vlogo znanost in informatika.

Osnutek zakona govori o raziskovalni dejavnosti kot sistematičnem ustvarjanju, pridobivanju in poglobljanju ter razširjanju znanja s prenašanjem teh rezultatov v družbeno prakso.

In kaj obsega raziskovalna dejavnost:

Raziskovalna dejavnost obsega temeljno, uporabno in razvojno raziskovalno delo. Delavci v združenem delu imajo pravico in dolžnost načrtovati svojo dejavnost in razvoj po rezultatih raziskovalnega dela in na ugotovljenih razvojnih možnostih.

Svoje potrebe in interese po raziskovalni dejavnosti delavci v TOZD in delovnih skupnostih uresničujejo s svobodno menjavo dela z delavci v raziskovalnih enotah. Predmet svobodne menjave dela so: usmerjeni raziskovalni program, raziskovalni projekt, raziskovalna naloga in razisko-

valna storitev. Pomembno pa je za to izdelati merila za cene opravljenih storitev.

Raziskovalne skupnosti so: občinske raziskovalne skupnosti, posebne raziskovalne skupnosti in Raziskovalna skupnost Slovenije.

Raziskovalne organizacije

Raziskovalne organizacije so tiste organizacije, ki opravljajo raziskovalno dejavnost kot glavno dejavnost in so vpisane v razvid raziskovalnih organizacij.

Organizirajo se v sestavi TOZD in drugih organizacij združenega dela in skupnosti, v sestavi raziskovalnih delovnih organizacij in kot raziskovalne delovne organizacije. Zakon predvideva še nekaj drugih možnosti ob posebnih pogojih.

Pod tem pogojem osnutek zakona tudi opredeljuje možnosti, kdaj se lahko delavci, ki opravljajo raziskovalno dejavnost, organizirajo v raziskovalno TOZD.

Kakšno raziskovalno dejavnost lahko opravlja raziskovalna organizacija?

Opravlja lahko le tisto dejavnost, ki je določena v aktu o ustanovitvi oziroma o samoupravnem splošnem aktu, zlasti še:

- ustvarjanje novega znanja,
- oblikovanje in uresničevanje planov in delovnih programov na svojem raziskovalnem področju,

- skrb za uporabo raziskovalnih dosežkov v praksi,

- skrb za usmerjanje, izobraževanje in izpopolnjevanje raziskovalcev,

- sodelovanje z izobraževalnimi organizacijami,

- spodbujanje izumiteljstva ter skrb za zaščito in uporabo izumov,

- spremljanje razvoja znanosti doma in v tujini,

- pospeševanje medsebojnega obveščanja o raziskovalnih dosežkih, organizacija dokumentacijske in informacijske dejavnosti,

- sodelovanje pri izdelavi standardov in strokovnih mnenj in zaščita raziskovalnih rezultatov.

Poleg ostalega osnutek zakona opredeljuje način pridobivanja dohodka raziskovalnih organizacij, delovanje samoupravljanja, delovanje delegatskega sistema, celoten splet družbenoekonomskih odnosov med udeleženci svobodne menjave dela v raziskovalni dejavnosti, medsebojna razmerja v raziskovalnih skupnostih ter delovanje sklada Borisa Kidriča, ki ga ima Raziskovalna skupnost Slovenije.

V osnutku zakona je tudi predvideno, da morajo raziskovalne organizacije svojo organizacijo in dejavnost uskladiti tudi v splošnih aktih najkasneje do 31. 12. 1980.

Prav bi bilo, da bi tudi v Aeru spregovorili o osnutku tega zakona in v Samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah in odgovornostih med delavci TOZD in DSSS v sestavi delovne organizacije Aero vgradili naloge na področju razvojne dejavnosti.

Franc Ribič

*Dopisujte
v naše glasilo*

Pričeli smo delati s fotostavkom

Prepričani smo, da je dobršen del članov naše DO že slišal o fotostavku; slišal, da smo ga nabavili in da smo na fotostavku že pričeli tudi delati. Nabava fotostavnega sistema je pomembna investicija, zato smo mnenja, oziroma čutimo dolžnost, da o tej noviteti v grafični opremi kaj več povemo in tako člane naše DO nekoliko podrobneje seznanimo s fotostavkom.

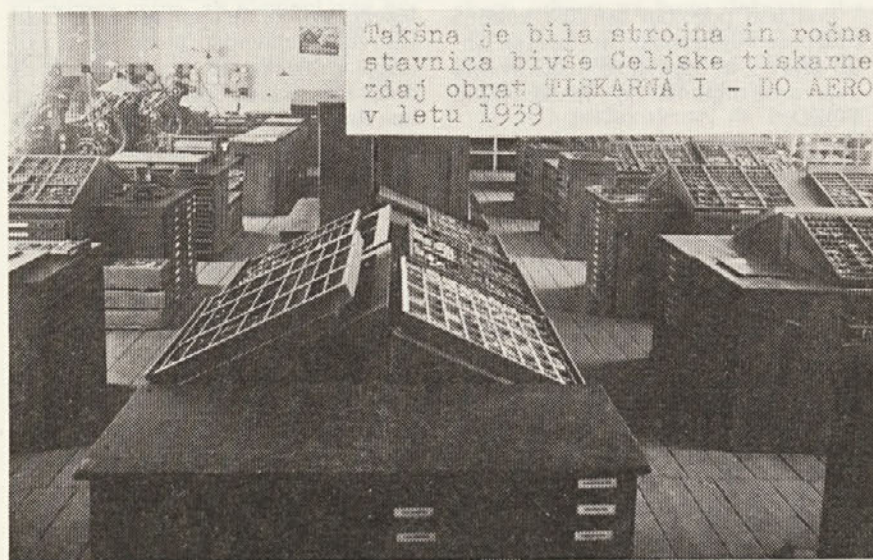
Vendar ne moremo mimo tega, da ne bi v nekaj stavkih na kratko opisali razvoj tehnologije stavljenja, katerega začetnik je bil Gutenberg oziroma njegov takratni izum – premakljive črke. Bilo je to v petnajstem stoletju (točneje leta 1440), ko je iznašel način tiskanja s pomočjo sestavljanja posameznih premičnih črk. Če odmislimo izum stavnega stroja v devetnajstem stoletju, se osnovni princip stavljenja od Gutenberga pa vse do današnjih dni ni spremenil. Razumljivo je, da so se iz desetletja v desetletje vzporedno s splošnim tehničnim napredkom v svetu izboljševala tudi delovna sredstva, torej oprema, izboljševala kvaliteta materiala, organiziranost dela in podobno. Mirno pa lahko trdimo, da pomeni fotostavni sistem revolucionarno prelomnico v eni najpomembnejši panogi tiskarstva – v stavljenju.

in hitrejši ofsetni stroji. Odpovedujemo se težkemu svinču in s tem tudi njegovemu večnemu spremljevalcu, svinčenemu prahu, splošno znanem povzročitelju mnogih svinčenih zastrupljenj v tiskarskem poklicu.

Tudi fizični napor grafičnih delavcev ne bo več specifičen, saj je bilo treba strojniku, predvsem pa stavcu dnevno preložiti precejšnje skladovnice svinca. Teža svinčenega materiala v stavnici povprečne tiskarne je znašala nič koliko ton svinca.

To bi bilo le nekaj najbistvenejših neugodnosti, od katerih se mislimo posloviti s tem, da opuščamo svinec. Od fotostavka torej pričakujemo veliko izboljšanje tako glede kvalitete tiskanja, glede na znatno znižani fizični napor in mnogo manj zdravju škodljive pogoje dela. Poleg navedenih specifičnosti pa nas v to silijo še neizprosne zakonitosti ekonomskega gospodarjenja, ki ga bo vse bolj in bolj terjal naš čas.

Nikakor ne smemo misliti, da je preusmeritev iz klasičnega, to je svinčenega stavka na elektronski fotostavkove postopek, ki se lahko izvede prek noči. Tudi prekvalifikacija kadrov ni kratkotrajna in enostavna. Bivšim strojnim in ročnim stavcem je treba najti pri elektroniki

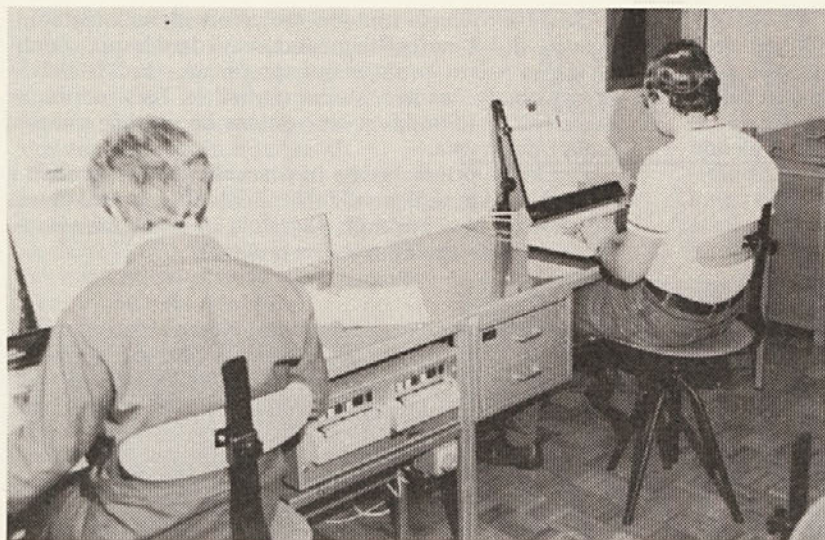

Za kaj torej pravzaprav gre? Gre za postopno ukinjanje »vročega« sestavka in vzporedno s tem za postopno uvajanje »hladnega« sestavka. Vročega zato, ker so črkevrstice sestavka vlivane sproti za vsako naročilo posebej iz raztopljenega svinca. Hladnega zato, ker svinec ni več potreben, ker se celoten proces odvija po elektronsko vodenem fotokemičnem postopku. Da uvajamo fotostavek in pri tem izpodrivamo svinec, je več razlogov in bi navedli le nekaj najpomembnejših: boljša kvaliteta odtisa, trajnost sestavka, neomejene možnosti v konstrukciji pisave in specialnih znakov. Izbor pisave je lahko izredno pester. Vzporedno z uvajanjem fotostavka se spreminjajo tudi tiskarske kapacitete (predvsem strojni park); težke, močno grajene tiskarske stroje vse bolj zamenjujejo lažji

»pravo mesto«. Enemu bolj »leži« tipkanje, drugemu programiranje, onemu spet razvijanje in osvetljevanje itd. Vsekakor pa moramo računati s tem, da bo potrebno prebroditi uvajalni čas in poskusno proizvodnjo, po tem prehodnem obdobju pa upravičeno pričakujemo vse ugodnejše dosežke tako v kvaliteti kot tudi v finančni realizaciji.

V naslednjem odstavku pa vam želimo na kratko predstaviti tehnološko-organizacijski proces dela v fotostavku.

Imamo fotostavni sistem »BOBST – EUROCAT«. Delovni nalog, ki prispe iz tehnološke priprave dela, dobi v roke najprej programer. Programer mora biti predvsem dober oblikovalec stavka. Na rokopisu označuje vse po-

Tipkalna naprava KEY SET-30 v fotostavnem sistemu z držalom za rokopis, ekranom, ki prikazuje zadnjih 32 tipkanih znakov in perforatorjem, na katerem uporabljamo magnetni trak. Na teh napravah delajo fotostavci-perforisti

trebne podatke: povelja (komande) za format stavka, za vrsto pisave, velikost pisave, za umik odstavkov in za razmake med črkami, vrsticami in bloki. Besede ali celi pojmi, ki se ponavljajo, »spravi v spomin«, da jih po potrebi lahko samo »pokliče iz spomina«. Ko programer opravi svoje delo, ga prevzame stavec-tipkar (perforist), ki odtipka celotno besedilo in seveda vse »kōmande« na magnetne trakove. Pri tem stavljenju je izredno velikega pomena opremljenost z vsemi znaki, ki imajo vodilno vlogo pri nadaljnjem produciranju.

Eno delo (naročilo) zaseda na magnetnem traku določeno dolžino, tako da en magnetni trak vsebuje več del, ki pa so med seboj za kompjutrsko čitanje vidno označena. Stavec-perforist lahko med delom posamezne postavljene (odtipkane) vrstice sproti prečita na enovrstičnem zaslonu.

Magnetno kaseto nato prevzame operater, ki opravlja računalnik in z računalnikom povezani fotostavni (osvetlitveni) stroj.

Da lahko prične s kakršnimkoli delom, mora operater vložiti v »spomin« računalnika kaseto glavnega programa, na spodnji komandni plošči pa adresu za grafična dela. Tako je računalnik pripravljen, da sprejema še ostale programe in komande za stavljenje v fotostavku. V podprogramu so osnovni trije parametri, brez katerih računalnik ne bi delal. V računalnik se odčitajo tudi tako imenovane »multikode«, (npr. značilnosti za stavljenje v jugoslovanski jezikih).

Tako pripravljen računalnik čita z magnetnega traku, prenaša po kabliski povezavi in usklajeno z optiko fotostavnega stroja besedilo na fotopapir ali film. Komande te povezave preidejo v mehanske funkcije v fotostavnem (osvetljevalnem) stroju. Fotopapir (ali film) se kasneje razvije v razvijalnem stroju. Besedilo bo korektor (oz. revizor) prečital, korektura pa se opravi na korekturnem stroju VIDEOSET. Korekturo izvaja stavec-perforist tako, da napake drugo za drugo »pokliče« na ekran Videoseta. Nato ponovno natipka besede, ki so bile napačne (tokrat seveda zanesljivo pravilno) in jim vizualno sledi na ekranu. S tem, ko korigira tekst iz prve magnetne

kasete, ga prek računalnika Videoseta prenaša skorigirana na drugo kaseto. Magnetno kaseto s korigiranim tekstom potem ponovno vloži v računalnik in prek osvetlitve v fotostavnem stroju dobimo drugi izhod teksta, tokrat na film (ali fotopapir). Od filma dalje pa poteka prek montaže nadaljnje reproduciranje na osetno ploščo ali na cinkovo ploščo ali na nylonprint ploščo, odvisno od tehnike tiska, za katero smo se odločili.

Že iz zelo kratkega opisa tehnološko-organizacijskega procesa dela v fotostavku je razvidno, da gre za povsem novo garnituro aparatov in naprav, vezanih izključno na elektroniko. Zato še nekaj o tem.

V »Strokovnih informacijah«, ki izhajajo občasno v TOZD Grafika smo v št. 4 pri obravnavanju fotostavka čitali tudi naslednje:

Vsak kompjutrski sistem za fotostavek predstavlja samo eno od oblik računalniškega sistema, ki pa je veliko bolj občutljiv in težji za vzdrževanje zaradi večjih možnosti električnih in mehanskih okvar predvsem na izhodnih postajah, kjer nastajajo napake zaradi specifičnih pogojev dela. Uvajanje računalnika in s tem tudi kompjutrškega fotostavka predstavlja izjemno resno delo. Tudi v visokoorganiziranih gospodarskih organizacijah je za polno uvedbo sistema potrebno triletno delo. Naš manjši »EUROCAT« bo imel krajšo uvajalno dobo; kljub temu je vsako prehitvanje, pogojeno s prešibkim znanjem, slaba investicija pri vsakem novem sistemu.

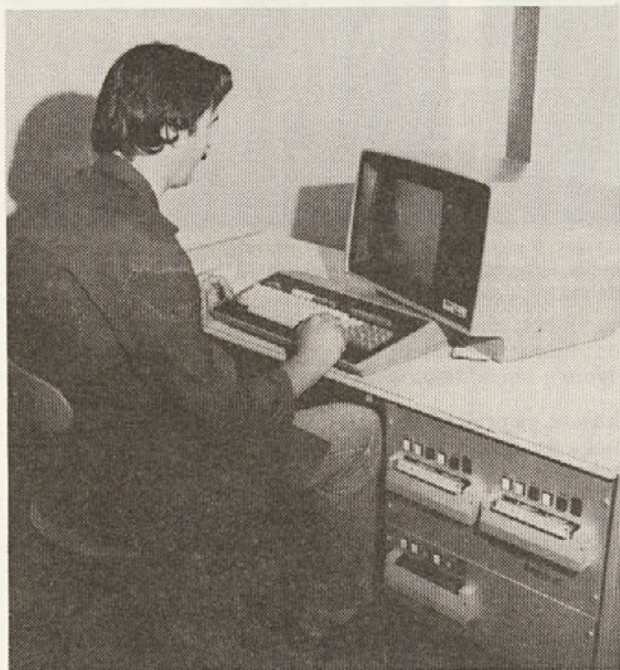
Komercialisti v grafični hiši bi napravili napako, če bi programirali delo in učinek novega sistema na podlagi podatkov, ki jih daje proizvajalec. Ne smemo pozabiti, da je fotostavek, povsod kamor pride, nekaj novega, da je potrebno poskusno obratovanje in uvajanje ljudi. Hitrost dela (stavljenja) je odvisno predvsem od usposobljenosti kadra, priprave dela, programerjev in seveda tudi od narave dela.

In dalje še beremo: Fotostavek je začel svojo pot v sodobni grafični industriji tudi z nekaterimi problemi, prav tako kot pred desetletji strojno stavljenje. Bodočnost pa je na strani fotostavka in v petih ali desetih letih bo nekaj vsakdanjega in nujnega. Kdor pa bo pri tem stal ob strani, ne bo šel v korak z grafično proizvodnjo.

Marsikdo bi pričakoval, kako veličastne in fantastične stroje in naprave bo videl, če se bo odločil pogledati novo fotostavnico. Toda bržkone bo nemalo presenečen, ko bo videl le nekaj kovinskih, bleščečih omar in nekaj temnih ekranov, kakor jih vidimo tudi doma. Saj te »novopečeni« fotostavci šaljivo vprašujejo, če želiš gledati Pink-panterja ali vestern...! Torej v teh omarah, omari-
cah in na ekranih, na zunaj opremljenih z raznobarnimi lučkami, gumbi in angleškimi napisi, se dogaja vse čudo današnje fotostavne tehnike. Vse poteka mirno, skoraj brezšumno...

Seveda bo imela tudi elektronsko vodena fotostavnica svoje določene probleme in to seveda povsem sodobne, da ne rečem »elektronske« probleme – tudi te neizogibno prinaša čas in tehnični napredek. Toda naj bo že kakorkoli, grafični lev s tamponoma bo ostal še vnaprej simbol tiskarstva.

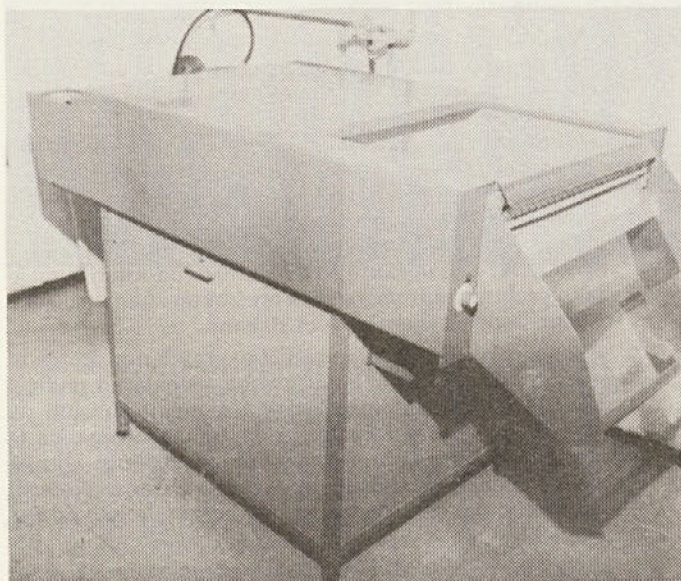
Saj ko je prišel čas, so tudi arabski šejki razjahali s svojih kamel in sedli v moderne mercedese, pri vsem tem pa verjetno niso pozabili, da je bila in da bo kamela še vnaprej ostala simbol njihove puščave...

KOREKTURNA NAPRAVA »VIDEOSET« – po reviziji opravi korekturno delo fotostavec-perforist

KOMPJUTRSKA in OSVETLJEVALNA enota v fotostavnem sistemu. S to napravo upravlja fotostavec-operator

Razvijalna naprava ALPHA LITH – delo na njej lahko opravljata fotostavec-perforist ali fotostavec-operator

MONTAŽNA MIZA v oddelku montaže, od koder pošljejo montažno obdelani film v oddelek reprodukcije

Pri opisovanju tehničnega procesa dela sta sodelovala tov. Danilo Herman in Peter Kranjc – Fotoposnetki Boris Trstenjak – Sestavil Stane Lovrenčič

Mira Vračun dela kot referent v prodaji grafike, v novoustanovljeni TOZD Trženje, sicer pa je zaposlena v Aeru že deset let. Pričela je že v nekdanjem Cetisu, pa nadaljevala v razvojnem sektorju in komerciali.

Mirno lahko trdim, da je, odkar je predsednica OO ZS TOZD Trženje, ena izmed tistih, ki si najbolj prizadeva, da bi TOZD Trženje resnično zaživel. Razumljivo je, da je najin pogovor tekel v glavnem o tej temi.

Sama je povedala naslednje:

»Vsak začetek je težak, zato tudi nam ni lahko. Posebej še, ker je sedaj čas dopustov in tako imam občutek, da marsikatera stvar ni predebatirana tako, kot bi morala biti. Sicer plan aktivnosti izpolnjujemo, kot je bil zastavljen. Izvoljen je izvršni odbor sindikata, konstituirane so družbenopolitične organizacije, delavski svet. V veliko pomoč pri delu pa mi je tovariš Ribič (predsednik OO ZS v DSSS), tajništvo družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov.

In kje trenutno ste pri vašem delu?

– Trenutno smo pri dogovarjanju s TOZD Medvode, ker je od tega odvisno mnogo stvari. Postavljena je delovna skupina, ki bo predloge, kakršne smo podali, poskušala dokončno izoblikovati. Zaenkrat je narejen osnutek, po katerem bomo s TOZD Medvode združevali marketing in zunanjo trgovino. Naše mišljenje pa je, da je edino pravilno, da za Medvode pokrivamo tudi ostala področja.

Druga stvar, ki je trenutno tudi pomembna in jo moramo izvesti, je izvolitev vseh ustreznih komisij, poleg tega pa se moramo angažirati in tvorno sodelovati v javni razpravi o najrazličnejših aktih, ki jih moramo spre-

Naš intervju

jeti. Menim, da bo veliko lažje, ko bo minil čas dopustov. Vsekakor je vzpodbudno, da kaže naše članstvo interes za delo, zato nam posameznih stvari ne bo tako težko izpeljati.

In kje se trenutno pojavljajo težave pri organiziranju TOZD Trženje?

– Potek samoupravne organiziranosti dobro poteka, zaostaja pa sama organizacijska plat znotraj TOZD. Veliko problemov nastaja, ker ni vodje TOZD, ker ni nekoga, da bi bdel nad tem, da ta TOZD resnično zaživi. Sedaj nam je jasno, da bomo morali vse

narediti sami. Delamo pa po možnostih, kolikor le moremo. Novi vodja pa bo prišel na tako urejen in organiziran TOZD, kakor bomo sedaj to mi uredili.

Kaj pa je trenutno najaktualnejše pri organiziranju TOZD?

– Nekaj smo že naredili, med drugim smo naredili plan aktivnosti za vnaprej in določili nosilce. Organizacijska shema je v glavnem ostala kot je bila predvidena, trudimo pa se, da bi našli možnost nagrajevanja znotraj TOZD, da ne bi bilo tako posplošeno kot do sedaj. Izredno aktivni pa bomo morali biti na področju planiranja. To je trenutno ena izmed osnovnih nalog sindikata. Srednjeročni načrt bo moral biti sestavljen tako, da ne bo odraz le posameznikov, ampak vseh nas.

Kako pa usklajuješ svoje delo z delom predsednice sindikata?

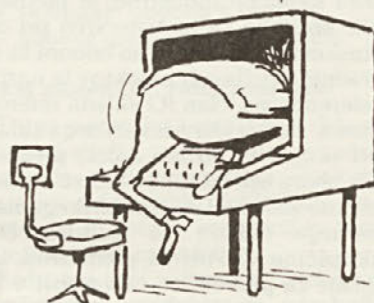
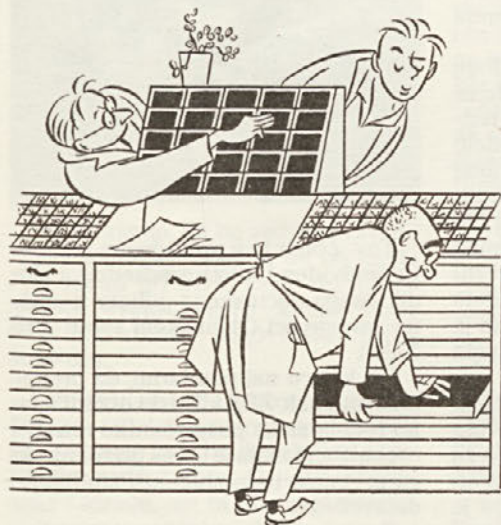
– Trenutno je situacija na tržišču takšna, da je povpraševanje večje kakor pa zmremo mi proizvajati. Stranke so nestrpne, veliko je dela. Tu so še reklamacije. Nezadovoljstvo strank čutim vsakodnevno pri svojem delu. Vendar pa sem zadovoljna in z veseljem opravljam svoje delo. Ker se vsi zavedamo, da je dela v TOZD Trženju veliko, so me malo razbremenili tudi sodelavci, tako da delo v sindikatu in redno delo lahko usklajujem.

In kakšna je Mira v prostem času? Kaj najraje počneš?

– Veliko berem, obiskujem gledališče, smučam, plavam, najraje pa gledam televizijo.

Ob vsem tem pa ne smemo pozabiti, da je tudi stalna članica ženske odbojarske ekipe Aera in to že dolga leta in kot sama pravi, bo to tudi ostala.

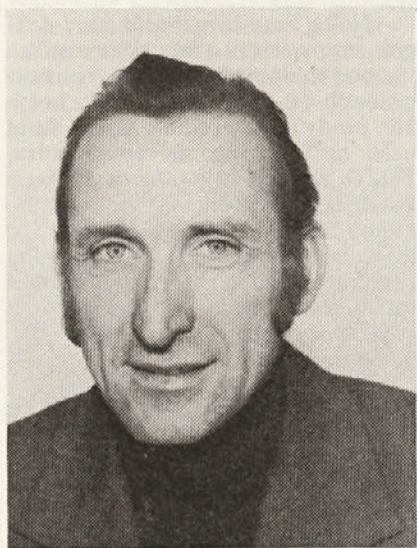
J. Z.

Tiskarski škrtat je neuničljiv; iskali in preganjali so ga v vseh klasičnih stavnicah in celo elektronika nima miru pred njim. Kako ne, saj za elektroniko vendar stoji človek, torej neizogiben človeški faktor...

Stane Satler

**DOBITNIK PRIZNANJA –
BRONASTI GRB OBČINE ŽALEC**

Staneta Satlerja dobro poznamo, saj je zaposlen v Aeru že prek dvajset let. Zaposlen je bil že v bivši »Tekstilni tovarni Šempeter«. V TOZD Kemiji Šempeter je zaposlen kot skladiščnik.

Tovariš Satler že dolgo dela v samoupravnih organih in na družbeno-političnem področju. Že leta 1959 je sodeloval v delavskem svetu ter v občinski komisiji za preventivo in varnost. Ves čas je aktiven tudi v krajevni skupnosti Polzela, kjer živi.

Vsako v TOZD Kemiji Šempeter pozna tovariša Satlerja kot izredno samoupravljalško aktivnega in delovnega človeka, pa tudi kot sodelavca, ki ima posluš za težave sočloveka. Običljo prostega časa žrtvuje za družbeno-politično delo in daje vzor tudi drugim.

Sedaj pa deluje tovariš Satler kot:

– član predsedstva občinskega sveta ZSS Žalec, je član republiškega odbora kemične industrije, je predsednik komisije za inovatorstvo pri občinskem svetu ZSS, član odbora za izgradnjo družbenih objektov iz naziva referendum, član IO sklada referendum, član odbora rezervnega sklada pri skupščini občine Žalec, predsednik zbora uporabnikov SIS za kulturo občine Žalec, član republiškega nadzornega odbora za kulturo, član skupščine KS Polzela, predsednik komisije za preventivo in varnost v KS ter predsednik zbora delavcev v TOZD.

V prostem času, kolikor mu še ostane seveda, se posveča tudi vajam ženske desetine IGD v TOZD ter petju v pevskem zboru »Svoboda« Polzela in pevskega zboru združenja šoferjev.

Ob prejemu priznanja smo tovariša Satlerja vprašali, kaj mu pomeni podelitev priznanja in kaj bo z njegovim delom v prihodnje:

»Priznanje mi ogromno pomeni za vse delo, ki ga že dolgo opravljam. Vsekakor pa bom ostal in delal, ne mislim še izpreči. Če enkrat začneš z družbeno-političnim delom, moraš nadaljevati. Predvsem v sindikatu mislim nadaljevati z aktivnim delom, sedaj imam še voljo in moč, sedaj še lahko delam. Ko bom starejši pa bom prepustil mesto mladim. Vendar pa bo nekaj le treba izpreči. Delam na številnih področjih od hortikulture, do dela v društvu Svoboda, pa pri gasilcih. Vsepovsod so mi nalagali funkcije, jaz pa sem jih sprejemal in opravljal po svojih močeh. A sedaj se je le že preveč nabralo in nekaj bo potrebno opustiti.«

Tovarišu Satlerju želimo veliko uspeha pri nadaljnjem delu in mu ob prejemu priznanja iskreno čestitamo.

Ivan Žohar

**DOBITNIK SREBRNEGA ZNAKA
ZSSS**

Ob dnevu samoupravljalcev, 27. juniju, so v žalski občini podelili srebrne znake Zveze sindikatov Slovenije najbolj aktivnim sindikalnim delavcem in organizacijam.

Med nagrajenci, ki so prejeli srebrni znak ZS Slovenije, je letos tudi tov. IVAN ŽOHAR, dolgoletni aktivist v osnovni organizaciji ZSS TOZD Kemija Šempeter.

Tov. Žohar opravlja dela in naloge oddelkovodje v proizvodnji matric in kopirnih papirjev. Poleg svojega rednega dela se aktivno vključuje v delo samoupravnih organov TOZD, najbolj pa se je posvetil delu sindikalne organizacije. Tako je bil v letih 1975–1978 predsednik OO ZSS TOZD Kemija Šempeter, ko je le-ta prejela srebrni znak ZSS. Sedaj nadaljuje svoje delo kot tajnik v osnovni organizaciji in je obenem tudi član občinskega sveta ZSS Žalec.

Kot vsestransko družbeno-političen delavec je na občinskem nivoju predstavnik zbora združenega dela za sodelovanje v disciplinskih komisijah za področje industrije, v TOZD pa je predsednik Industrijskega gasilskega društva in namestnik sekretarja osnovne organizacije ZK.

Tov. Žoharja poznamo v TOZD kot vestnega in pridnega delavca, dobrega samoupravljalca in iskrenega tovariša. Visoko priznanje, ki mu je bilo podeljeno, si je pridobil s svojim delom, s svojim odnosom do zadanih nalog in obveznosti.

Na vprašanje, kaj mu pomeni to priznanje, je odgovoril naslednje:

»Vsekakor je srebrni znak ZS Slovenije visoko priznanje in lepa nagrada za moje dosedanje delo na tem področju. Obenem pa je to obveza za še aktivnejše delo v bodoče. Vendar mislim, da to ni samo moje, osebno priznanje, ampak velja to priznanje tudi celotni osnovni organizaciji v TOZD Kemija Šempeter, kajti če le-ta ne bi aktivno delovala, tudi posameznik ne bi mogel veliko doseči. Zato menim, da je to priznanje tudi priznanje za naše skupne uspehe.«

In kako v bodoče?

»V osnovni organizaciji ZSS v TOZD bom vsekakor deloval še naprej, v tem mandatu še kot tajnik, potem kako drugače. Tudi funkcija člana občinske konference mi še traja. Sicer pa ni bojzani, da bi zmanjkalo dela tako na sindikalnem področju kot na področju samoupravljanja v našem TOZD.«

Tov. Žohar je v prihodnjem mandatu predviden tudi za predsednika sindikalnega občinskega odbora kemične panoge pri Občinskem svetu ZSS Žalec.

Ob koncu naj poudarim, da prejme srebrni znak ZSS v žalski občini vsako leto le osem posameznikov in dve organizaciji in da je to res priznanje, ki ga prejmejo najzaslužnejši sindikalni delavci.

Zato tov. Žoharju v imenu kolektiva iskrene čestitke in obilo uspehov pri njegovem nadaljnjem delu.

Mladinske delovne akcije so v zadnjih letih vse pomembnejše, njihovo delo je vse bolj cenjeno. Tudi celjska mladina je doslej uspešno sodelovala na mnogih zveznih, republiških in lokalnih delovnih akcijah. Mladi z delom svojih rok prinašajo razvoj in napredek v mnogo manj razvite kraje širrom naše domovine.

MDA postajajo nepogrešljiva oblika vključevanja mladih v prizadevanja za hitrejši družbenogospodarski razvoj. To je ena izmed dragocenih oblik samovzgojanja in osveščanja, kovačnica bratstva in enotnosti ter pomembna oblika združevanja mladih.

Ne dolgo tega je o pomenu in problematiki mladinskih delovnih akcij in o uresničevanju družbenega dogovora razpravljala tudi OK SZDL in OK ZSMS občine Celje in med drugim je bilo ugotovljeno tudi naslednje:

– Samoupravno organizirane mladinske delovne brigade v Celju morajo postati stalna oblika združevanja mladih in aktivno delovati na vseh področjih interesnih aktivnosti mlade generacije skozi vse leto. Predlagamo, da postanejo klubi brigadirjev po posameznih šolah, delovnih organizacijah in v občini ena izmed novih oblik interesnega združevanja mladih, z jasnimi delovnimi načrtom in s finančnimi sredstvi občinske konference ZSMS oziroma samoupravnih interesnih skupnosti.

– V vseh celjskih delovnih in krajevnih sredinah še ni dovolj razvit odgovoren odnos do organiziranja prostovoljnega dela in do kadrovanja mladih v brigade. V celjski občini si moramo prizadevati za afirmacijo vseh oblik prostovoljnega dela občanov in delavcev ter še posebej za različne oblike mladinskega prostovoljnega dela. V krajevnih skupnostih in delovnih organizacijah bi morali večkrat organizirati različne prostovoljne akcije, namenjene urejevanju okolja, urejanju cest in drugih komunalnih objektov, pa tudi neposrednega delovnega okolja. Prostovoljno delo in mladinske delovne akcije morajo dobiti svoje mesto v planih družbenopolitičnih skupnosti in v vsakem letnem ter srednjeročnem načrtu krajevnih skupnosti in temeljne organizacije združenega dela.

– Vse subjektivne sile v KS in temeljnih organizacijah združenega dela so dolžne sodelovati pri evidentiranju kandidatov za udeležbo na mladinskih delovnih akcijah ter za čim večjo množičnost mladih v mladinskih delovnih brigadah. Predsedstvo OK SZDL in sekretariat OK ZSMS še posebej podpirata organizacijo lokalnih MDA. V temeljnih organizacijah

Mladinske delovne akcije

združenega dela, v šolah in v krajevnih skupnostih morajo samoupravno in statutarно urediti udeležbo mladih na mladinskih delovnih akcijah. V celjski občini naj bo vsako leto vsaj ena občinska lokalna delovna akcija.

Aero je letos pokrovitelj brigade, ki sodeluje na delovni akciji »Niš 79«. Šest mladincev Aera sodeluje na različnih delovnih akcijah. Zanimivo je, da je število brigadirjev iz leta v leto večje, vendar menim, da bi bilo prav, da bi se še več mladih iz Aera vključilo v delo mladinskih brigad. Žal pa se je letos pripetilo, da sta dva mladinceva – MARJAN ROZMAN in BORIS VAJDIČ ravnala zelo neodgovorno, ker nista odšla na MDA Istra, kljub temu, da sta bila prijavljena. Zlasti je bilo njuno ravnanje nekorektno do brigadirjev, ki sodelujejo na akciji, saj imajo sedaj težave pri svojem delu, ker brigada ni polnoštevilna.

Oba mladinceva o tem, da ne bosta sodelovala na akciji, nista obvestila niti OK ZSMS Celje, niti našo osnovno organizacijo in tako brigado niso mogli pravočasno izpopolniti. Pritakšnem ravnanju je potrebno vsekakor ukrepati, da se v prihodnje podobne stvari ne bi več dogajale.

Kako bo z družbeno usmerjeno stanovanjsko gradnjo?

Nekaj misli o nadaljnjem delu stanovanjske zadruge Livada – Aero Celje.

Zadnji sestanek zadruženega sveta Livada – Aero Celje, ki je bil v začetku avgusta, je imel dvojni namen:

- kako zagotoviti nadaljnje delovne stanovanjske zadruge in
- kako združiti interese zadružnikov v Celju.

Pričakujemo, da bo zadruga Livada formalno registrirana in da bo imela svoj račun pri SDK Celje do konca meseca avgusta 1979, kamor bodo člani nakazovali dogovorjeni delež 5000 din.

Ugotovili smo, da je nujno potrebno čimprej izdelati programsko usmeritev zadruge, ki jo bo dopolnil in sprejel zbor zadružnikov. Osnovna dejavnost zadruge, naj bi bila organizacija in izvajanje gradnje v skladu s programom družbeno usmerjene stanovanjske gradnje v občini Celje. V tem pri-

meru gre za gradnjo stanovanjskih hiš na večjih kompleksih do končane III. razširjene faze in do 120 m² bruto stanovanjskih površin. Pri tem bo verjetno imel marsikateri bralec pomisleke, ker bo menil, da so to izredno majhne površine. Upoštevati pa je potrebno, da so takšne površine primerne za 5-članske družine in da so garaže in kulinice skupne in niso vključene v hišah. Le za stanovanjske hiše do 120 m² lahko pridobivamo tudi kredite SSS. Hiše takšne velikosti so v programu družbeno usmerjene stanovanjske gradnje.

Osnovna dejavnost zadruge bo:

- pripravljanje zazidalnih kompleksov v okviru organizirane gradnje v sodelovanju z drugimi stanovanjskimi zadrugami v občini Celje,
- soodločanje pri izdelavi načrtov za stanovanjske soseske,
- organizacija varčevanja pri poslovnih banki,

- najemanje kreditov za družbeno usmerjeno stanovanjsko gradnjo pri samoupravni stanovanjski skupnosti,
- organizacija in nadzor nad gradnjo do III. razširjene faze,
- pridobivanje parcel na licitacijah za potrebe članov,
- sklepanje pogodb z obrtniki,
- nabava gradbenega materiala.

In kaj pomeni III. razširjena faza?

To so opravljena gradbena dela – hiša pod streho, izgotovljena zunanja fasada in vzdana zunanja okna in vrata brez notranjih električnih, vodovodnih in ostalih instalacij in tudi brez notranjih ometov.

Zadružni svet je posebej imenoval **Komisijo za pridobivanje stavbnih zemljišč** v sestavi Drago Bizjak – predsednik in člana Duška Privšek in Dušan Božič. Njena naloga bo:

- informirati Svet za urbanizem pri Skupščini občine Celje o potrebah po stavbnih zemljiščih,

– sproti obveščati člane zadruge o predvidenih lokacijah, o lokacijah, ki so v pripravi, o tipih hiš, ki so pogojene z lokacijami in o razpisih licitacij, – sodelovati s stanovanjskimi zadrugami v Celju pri pripravi novih zazidljivih kompleksov in skupnem oblikovanju stanovanjskih sosesk.

Kot že gotovo veste, deluje v Celju stanovanjska zadruga Atrij pri Razvojnem centru, o ustanovitvi pa razmišljajo še v Ingradu in Nivoju. Interesente za združno gradnjo pa imajo še v drugih delovnih organizacijah (Zlatarna, Etol in verjetno še kje).

Na skupnem sestanku predstavnikov stanovanjske zadruge Atrij – RC Celje in našega združnega sveta Livada, smo se dogovorili, da prevzame naš združni svet iniciativo za formiranje »Skupnosti stanovanjskih zadrug« z namenom, da bi povezali skupne interese in se dogovorili za enotno politiko nastopov do družbenopolitičnih dejavnikov v občini. Če bi te misli o formiranju skupnosti raz-

členili, mislimo na naslednja vprašanja:

– skupno urejanje pravnih in administrativnih poslov, da bi pocenili naše poslovanje,

– informiranje celjske javnosti o naših družbeno koristnih prizadevanjih,

– priprava skupnega nastopa vseh zainteresiranih stanovanjskih zdruget do Samoupravne stanovanjske skupnosti, Sveta za urbanizem, Občinske konference SZDL, Občinskega sveta zveze sindikatov, ki naj bi imel namen vse te dejavnike resnično zainteresirati za hitrejšo pridobivanje stavbnih zemljišč, za organizirano družbeno usmerjeno stanovanjsko gradnjo v Celju in za dokončno oblikovanje stališč pri pridobivanju kreditov pri Stanovanjski samoupravni skupnosti.

Gotovo bo potrebno vložiti še veliko naporov, da se bo družbeno usmerjena stanovanjska gradnja začela hitreje in resnično organizirano odvijati. Naš namen je, da bi čimprej lahko pri-

dobili potrebne lokacije. Zavedamo se, da bo to možno le ob skrajnih naporih v letu 1981, saj danes v Celju zelo občutimo posledice prejšnjih let, ko individualna stanovanjska gradnja ni bila dovolj družbeno podprta in ni bila vključena v občinske programe.

In še nekaj misli o tistih, ki kot člani zadruge parcele že imajo, ali pa jih bodo pridobili mimo zadruge.

Tu je položaj drugačen, kljub temu pa se vsakemu članstvo v zadruzi izplača. Če ne bo gradil organizirano preko zadruge, bo lahko:

– nabavljal material preko zadruge,

– zadruga bo lahko sklepala zanj pogodbe z obrtniki in

– sodelovala na licitacijah pri pridobivanju parcel.

Če vse to seštejete, prav gotovo pomeni hitrejšo in cenejšo pridobitev lastne strehe nad glavo.

O delu zadruge, problemih in uspehih, pa vas bomo še obveščali.

Franc Ribič

Standardizacija

V zadnjem času dobiva standardizacija tudi v naši državi tisto mesto, ki ga v razvitih deželah že zdavnaj ima. To je dober znak, ki nam dokazuje, da se naše gospodarstvo vse bolj približuje tehnično razvitim deželam. Sprejem zakona o standardizaciji (julija 1977) je še en dokaz, da standardizacija postaja enakopravni faktor v našem gospodarstvu, ki obvezuje vse udeležence na tem področju, da se aktivno vključijo na področju povečevanja zavesti o pomenu in potrebi standardizacije.

Vse bolj smo prepričani, da standardizacija kot sistem predstavlja osnovo tehnične kulture posamezne dežele. To kaže tudi ugotovitev, da so danes standardi najbolj razširjeni tehnični dokumenti, ki jih masovno sprejemamo in uporabljamo.

Zbirka standardov posamezne dežele oz. organizacije predstavlja zgradbo, ki se sistematsko dograjuje in kontrolira v več letih.

Toda standardizacija ne predstavlja samo izdelavo »tehničnih in tehnoloških standardov«, temveč je to disciplina z močno ekonomsko osnovo in bi prav zaradi tega morala biti element naše ekonomske politike. Osnovni princip, ki ga uporabljamo pri doseganju ekonomske proizvodnje s standardizacijo, lahko definiramo kot:

»uporabiti minimalno število delov za maksimalno število namenov, proizvedenih tako, da imajo sprejemljivo kvaliteto pri najbolj ekonomičnem procesu proizvodnje«.

Standardizacija se v glavnem razvija na treh nivojih: narodnem, mednarodnem in na internem. Poleg teh nivojev so možni še panožni in regionalni. Za poslovanje TOZD so pomembni vsi trije nivoji, ker vsak nivo standardizacije na svoj način vpliva na njihovo delo in poslovanje.

Nacionalna standardizacija se odvija na nivoju cele dežele. V večini dežel je nastala kot nadgradnja interne standardizacije, katere namen je poenostavitev in zmanjšanje stroškov poslovanja. Kvaliteta je definirana z nacionalnimi standardi in ima značaj družbeno upravičene kvalitete.

Postopek izdelave jugoslovanskih standardov (JUS), ki predstavljajo naše nacionalne standarde je definiran v zakonu o standardizaciji tako, da pri izdelavi standardov morajo sodelovati strokovnjaki za posamezna področja, oziroma panoge iz TOZD in drugih zainteresiranih organizacij združenega dela, organizacije potrošnikov in organi družbenopolitičnih organizacij. Politika naše nacionalne standardizacije je takšna, da morajo jugoslovanski standardi biti v skladu

z interesi in možnostmi naše države in v skladu z mednarodnimi standardi, tako v pogledu tehničnih in tehnoloških rešitev, kot tudi v pogledu terminov, označb in simbolov.

Standardizacija je torej proces ugotavljanja in uporabe istovetnih zahtev v pogledu lastnosti konstrukcije karakteristik in kvalitete določenih proizvodov ali tipov proizvodov, enotnih metod proučevanja, istovetnih pogojev in zahtev v pogledu delovnih postopkov in procesov, kot tudi ugotavljanja in uporabljanja definicij in izrazov, ki so vezani za proizvodnjo.

Poleg številnih prednosti, ki jih dosegamo z uvajanjem dosledne tipizacije, unifikacije in drugih oblik standardizacije, ima moderni pristop k standardizaciji v sebi še eno privlačno karakteristiko, ker bazira na sodelovanju in dogovarjanju zainteresiranih organov in organizacij. Takšen sistem se izredno vključuje v napredna družbena gibanja in verjetno bo zagotovil standardizaciji še pomembnejšo vlogo v gospodarskem in družbenem življenju.

Prisotnost samih organizacij združenega dela jamči, da sprejete rešitve ne pripeljejo do takšnih sprememb, da bi posamezne organizacije neopravičeno pretrpele velike izgube, kar ne bi bilo upravičeno niti s stališča teh or-

ganizacij, kot tudi ne s stališča družbenega razvoja. Poleg tega je potrebno aktivnost pri standardizaciji gledati tudi kot eno izmed aktivnosti s katero se neprestano opravlja transfer znanja direktno med strokovnjaki, ki to znanje imajo.

Panožna standardizacija prinaša standarde in predpise, ki so specifični za posamezno panogo, na JUS pa se naslanja za material, dele in drugo, kar je splošno jugoslovanski interes. Že pred zakonom o standardizaciji je panožna standardizacija obstajala na področju PTT, železnic, ladjedelnic in na drugih področjih.

Interna standardizacija se tretja kot podsistem integralne standardizacije v Jugoslaviji in mora prav tako imeti integralni pristop v odnosu na delovno organizacijo v kateri se uvaja. Osnovni cilj interne standardizacije so izboljšanje kvalitete proizvodov, zmanjšanje stroškov proizvodov, optimizacija proizvodnje, poenostavljanje informativnega sistema itd.

Z internimi standardi lahko delovne organizacije usmerjajo izdelavo proizvodov in uvajanja del, za katera ne obstaja JUS ali drug predpis s področja standardizacije in jih izdajajo pooblaščen organi federacije.

Preden pristopimo k izdelavi internih standardov, je potrebno izvršiti analizo obstoječih pogojev. Analiza mora obsegati čimveč tehničnih in ekonomskih pogojev. Ni dovolj analizirati samo interne pogoje, temveč je potrebno tudi upoštevati, da so interni standardi v odvisnosti od zunanjih faktorjev kot so: zaloge izdelkov dobaviteljev, proizvodni program konkurence, želje potrošnikov itd.

Zelo važno vprašanje pri tej analizi je izbira pravega trenutka, ko začnemo z uvajanjem interne standardizacije. Če interni standard ovira tehnični razvoj izdelka, potem to pomeni, da smo z ukrepi interne standardizacije začeli prezgodaj. Na drugi strani pa je potrebno paziti, da se ne zakoreninijo nezaželjeni pojavi in moramo s standardizacijo začeti čimprej, da postavimo razvoj izdelka na pravo pot.

Delo pri standardizaciji bi morali začeti v trenutku, ko ugotovimo zmožnosti direktnih prihrankov pri stroških nabave, proizvodnje, zalog v skladiščih, kot tudi direktnih stroškov, zaradi prihrankov v porabi časa pri delu tehničnih kadrov.

Dejavnost tovarniške standardizacije ne more biti uspešna, če ne spremlja in ne sodeluje v aktivnostih eksternih standardizacij na posameznih področjih, ki so pomembne za gospodarsko organizacijo.

Žal je standardizacija takšna, da se njene prednosti ne pokažejo takoj, temveč v večini primerov šele čez leta in leta ali celo desetletja toda zato s takšno intenzivnostjo, da s tem doseženi prihranki mnogokrat presežejo stroške.

Pred kratkim smo tudi v naši delovni organizaciji napravili prvi korak, da bi se vključili v delo na področju standardizacije. To je za Aero novo področje, h kateremu smo pristopili v zadnjem trenutku.

Na nivoju delovne organizacije Aero je bil formiran tim za standardizacijo, ki ima v prvi fazi naslednje naloge:

- odloča o kratkoročnih in dolgoročnih planih uvajanja standardizacije v DO,

- odloča o obsegu, vsebini in o označevanju internih standardov.

Za začetek smo se odločili da pristopimo k izdelavi internih standardov naših izdelkov, ki imajo izenačeno in stalno kvaliteto. Vsaka TOZD predlaga izdelke za katere želi imeti standard.

Interne standarde izdeluje tehnolog za standardizacijo s strokovnimi skupinami TOZD, ki proizvaja izdelek, za katerega predpisujemo standard.

Predlog internega standarda dajemo v javno razpravo, v kateri sodelujejo vse zainteresirane službe: priprava dela, komerciala, proizvodnja, razvoj in kontrola. Vse prispele predloge in pripombe obravnavamo in šele nato izdamo končni tekst standarda. Končno interni standard odobri komisija za razvoj in standardizacijo. Na takšen način smo izpolnili pogoj samoupravnega načina sprejemanja internih standardov, za kar nas obvezuje zakon o standardizaciji.

Interni standard za neskončne obrazce je prvi interni standard v Aero, ki velja od 1. maja 1979. Interni standard za športne in loto lističe je prav tako sprejet in velja od 1. julija 1979.

Nekaj drugih standardov je v pripravi (samolepilne etikete, akvarel barve, selotejp). Upamo, da jih bo s časom več in da se bomo vse bolj vključevali tudi na ostala področja standardizacije.

Vulikić Dragana
Tehnolog za standardizacijo

Barba

Prepričan sem, da ima kraj ob morju, v katerem ste letovali, tudi svojega barba. Saj ga ni kraja ob modrem Jadranu, ki ne bi imel barbe! Barba je človek, ki je najstarejši v svojem kraju. O tem svojem kraju tudi vse ve. Je zelo spoštovana osebnost in mladež visoko ceni njegovo modrost. Barba med drugim tudi napoveduje vreme. Nima sicer nobenih meteoroloških instrumentov, s pomočjo katerih bi se lahko zmotil pri napovedovanju vremena. Pri napovedovanju vremena mu namreč zadostuje najbližja gora, ki ima venec oblakov okoli vrha ali pa tudi ne. Barbov čolnič na vesla je prva barka domačega pristani. Barba je strogi abstinent in pije samo izjemoma, če ga častiš. Barba pozna vsa zeliščna zdravila in se nikoli ne koplje v morju. So barbe, ki so se le enkrat ali dvakrat okopali v morju, ko so po nesrečnem naključju čofnili s čolna. Barbo vprašujejo, kje je najboljši ribji ulov in vprašujejo ga, kje imajo najboljše smokvice in najoriginalnejšo travarico. Barba še pomni, na katerem kamnu je sedel Napoleon, ko je njegovemu dedu podeljeval kapitansko čast. Barba vas opozarja na nevarnost sončnih opeklin potem ko jih že imate, za svoje turiste pa ima vedno na za-

logi najboljše olje proti opeklinam, ki po kvaliteti prekaša vse zvarke svetovne kozmetične industrije. Kako potem to olje odstraniti s kože, je seveda vaš problem. Barba običajno poseduje še osla, katerega obravnava kot življenja željno bitje in ne gleda nanj le kot na objekt cenene delovne sile.

Toda nikar ne mislite, da barbe žive le ob morju! Povsem razumljivo je, da tudi pri nas živijo. Celo po podjetjih in ustanovah jih še najdemo, le da je njihova veljavnost na vseh področjih dokaj zmanjšana. Čeprav je barba izkušen, njegovih napovedi nihče ne jemlje resno. Čolna sicer nima, njegovo kolo pa že davno ni več prvo vozilo domačega parkirišča. Naš barba sicer ni abstinent, vendar ne pije, ker ni nikogar, ki bi ga častil. Zelišč ne pozna in kupuje le draga lekarniška zdravila. V morju se tudi ne koplje, ker mu je preveč od rok in tudi za ribice se ne zanima, ker nima za vabo. O minulih delih svojega deda ne govori, saj se še njegovega minulega dela le tu in tam kdo megleno spomni.

Tako sem vam na kratko predstavil oba lika barbe. Če boste imeli srečo, da postanete barba, kateri od obeh bi želeli postati? Mislim, da bi se jih večina odločila za to, da bi bili barba, ki živi ob morju...

Stane Lovrenčič

Pot prijateljstva

Da bi spoznali sosednje dežele, njihov gorski svet in tudi ture v gorah Furlanije – Julijske Krajine, Koroške Alpe ter najpomembnejše vrhove naših Alp – smo pričeli s turami pod geslom »POT PRIJATELJSTVA«. Misel, speljati neko transverzalo po naših in sosednjih alpskih deželah, je bila že dolgo prisotna. Po skrbnih dogovorih so pred leti najvidnejši predstavniki Italijanskega in Avstrijskega alpskega društva ter naše Planinske zveze Slovenije in s pomočjo še drugih številnih sodelavcev, načrtovali planinske smeri in izdali brošuro »Pot prijateljstva«. Tako so odprli možnosti snidenja s planinci s tujine, odprli pot in vezi še globjemu planinskemu tovarištvu.

V brošuri lahko preberemo razna navodila in napotke planincem, ki so se namenili to pot opraviti. Kratkim opisom vseh poti so priloženi tudi priročni tribarvni mali zemljevidi. Od vsega omenjenega naj navedem le imena vrhov, na katere se je treba v posameznih Alpah povzpeti. Tako je to v Italiji: Jof di Miezegnot, Jof di Montasio in Fuart ter Monte Canin, Cavallo, Zermula, Coglians, Peralba in še Creta Grauzaria ter Forata. V Avstrijskih Alpah so izbrali: Spitzegel, Reiskofel, Hochstadl, Petzeck, Grossglockner, Sonnblic, Säuleck, Hafner, Königsstuhl in Klomnock. Mi smo se seveda odločili za naš najvišji vrh – Triglav, pa še za Grintavec, Ojstrico, Storžič, Jalovec, Prisojnik, Bavški Grintavec, Škrlatico, Krn in Ratitavec.

Odrejeno je, da je treba osvojiti po pet vrhov v vsaki deželi, da si pridobimo spominski znak. Če pa opravimo vse ture, si prislužimo posebno spominsko značko in tiskano diplomo. Seveda pa je največje priznanje planincem ob uspešno opravljenih turah njihovo osebno zadovoljstvo, same lepote dolin in gora, ki nam jih lahko nudi le gorski svet ter ne nazadnje vsa planinska doživetja. Zato ni slučaj, da smo že lansko leto in tudi letos uvrstili v spored naših planinskih tur in vzponov kar dosti vrhov s tega področja. Kdor je bil z nami na Triglavu, Škrlatici, Storžiču in bo letos z nami še na Jalovcu, Prisojniku, Bavškem Grintavcu in še drugod, ima za seboj že kar dosti opravljenega. Tako ostajajo le še vrhovi sosednjih Alp. In prav zaradi tega smo pogledali še malo čez mejo in se odpravili na avstrijski Säuleck.

Prijavilo se je čez trideset planincev, pri avtobusu pa se nas je zbralo devetindvajset. Pot iz Celja do državne meje in nato dalje preko Celovca, Beljaka do Malnica, od koder je bila naša izhodiščna točka, je potekala normalno. Ko smo si optali naše nahrbtnike nas je pot vodila v lepo dolino, ki se vije ob čisti in žuboreči vodi. Po enourni hoji smo prispeli do prve planinske postojanke (Konradhütte 1616 m), ki stoji ob malem jezeru. Sledilo je okrepčilo in po napitkih nas je še poplaknila rahla ploha dežja. Pot je postajala vse bolj strma in zopet smo se po enourni hoji, ko smo pustili za seboj še zadnja drevesa, znašli na travnatem sedlu. Tu se nam je odprl pogled na Säuleck in na vso dolino in pobočja, ki smo jih morali še prehoditi. Presenečeni smo bili nad ogromnimi skladi kamenin, ki tvorijo vso dolino in pobočja. Ker so vsi ti ogromni skladi naloženi drug čez drugega dajejo vtis, da je vsa gora zelo krušljiva in nevarna. Drugače je kamenina čudovita, sestavljena iz neke vrste granita in srebrnega skrilavca. Posebno lepoto pa dajejo vmesni razi čistega belega kremenca. Vsa gora pa je obrasla z zelenim lišajem, kar daje vtis, da so vsa pobočja in vrh gore zaviti v travnate preproge.

Posnetek je z vrha Paškega Kozjaka. Sneg nas je tudi v tem sredogorju lahko presenetil, pa čeprav je bilo po dolinah že polno spomladanskega cvetja. Nasploh je cvetje in jesenska barvitost v teh predelih čudovita in prav tja smo načrtovali naš naslednji samostojni mladinski izlet. Posnetek P. F.

Tudi v Avstrijskih gorah je letos veliko snega. Močno julijsko sonce ga sicer izdatno tali, tako da je vsepovsod polno malih potočkov in jezer. Med temi in slednjič ob velikem šumečem hudourniku smo prispeli do zadnje kočice (Schmid Haus 2281 m). Koča je zgrajena precej visoko v gorah in stoji ob velikem temnomodrem jezeru. Je lepa in sedaj še razširjena in prenovljena. Ljudje so prijazni, vzdušje je bilo ob našem in njihovem petju in ob izmenjavi nekaj besed – pristno planinsko. Naslednji dan smo pričeli zadnji del naše ture. Vzpenjali smo se zdaj po strmih, zdaj po položnejših pobočjih. Prečkali smo nekaj manjših snežišč in prispeli na južno raz gore pod glavno snežišče. To je bilo dokaj strmo. Vendar so prvi planinci vsekali vanj globoke stopinje in tako smo varno in hitro prehodili tudi tega.

Sledil je še zadnji del skalnatega grebena in že smo stali na vrhu Säulecka 3085 m visoko. Vreme je postajalo vse slabše, zato se na vrhu nismo dolgo zadrževali. Ob spominskih posnetkih in po krstu tistih, ki so bili tokrat najvišje, smo se hitro vračali v dolino.

Okoli poldneva so zopet brneli naši kuhalniki ob koči, kuhali smo domače juhe in »pasulj«. Sledila je kavica, še kratek pozdrav in že smo sestopali v dolino avtobusu nasproti. Mali nevihti, ki nas je ob povratku ujela, je sledil

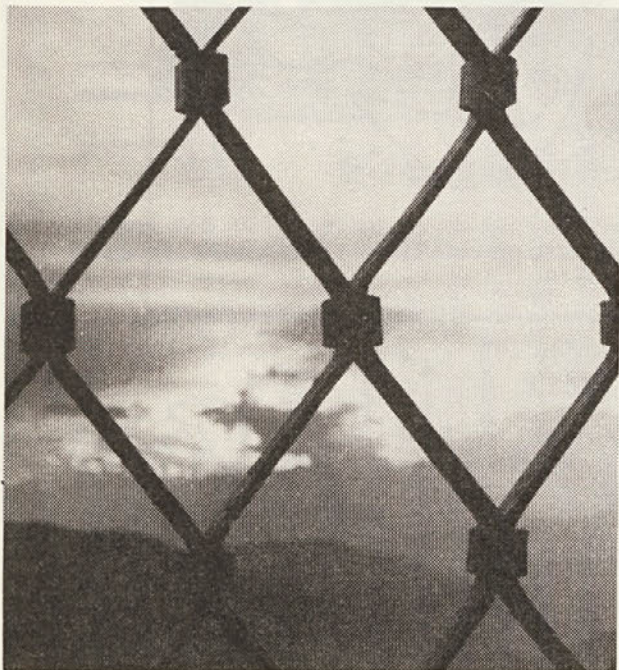
prečudovit prizor. Kot da se je hotela gora posloviti od nas, kot je to mogoče le v gorah, je veter razgnal nevihtne oblake in Säuleck nas je pozdravljala odet v novo snežno odejo. Pobočja, oprana od dežja, so še bolj zazelenela in zablestela – modrina neba pa je nadkrilila ves pogled s tako modrino, ki jo lahko vidimo le v gorah.

Avtobus je začel nabirati kilometre proti domu in kar žal nam je bilo, da nismo mogli ostati v gorah še naslednji dan.

Franc Perc

*

Ob vsakem izletu, ob povratku, ali pa kasneje doma, je nekaj prigovarjanja in kritike. Veseli bi bili, če bi le-ta bila na mestu. Tako pa je to prigovarjanje domala neutemeljeno in skoraj vedno od strani tistih, ki nočejo in nočejo razumeti, da ni naš cilj se s prevoznim sredstvom pripeljati dokler pač gre in od tam ob vrčku piva občudovati vse tisto, do koder pač seže oko. Turo je treba opraviti tako, kot smo jo načrtovali. Predvsem pa je naš namen, da hodimo. Jasno je, da vedno ne bomo popolnoma uspeli. Saj je tudi tokrat vrh osvojilo le 24 planincev, žal se pet naših članov ni uspelo povzpeti na tritisočak. Hudo bi bilo narobe, če bi kar polovica udeležencev ostala v dolini in bi jih ob povratku pobrali. Res ne smemo zamenjevati naše ture za najrazličnejše nakupe v mestih ali za lenarjenje v predgorju. Vedno ste vsi zaželjeni. Nasploh se udeležuje naših tur premalo našega članstva. Zakaj si sami ne izberete in določite za začetek lažje ture in to take, ki bi jih z malo volje opravili tudi kakšno popoldne, po delu? Le tako se boste za zahtevnejše vzpone primerne pripravili. Hoditi je treba v gore tudi takrat, ko društvo ne prireja izletov po našem koledarčku. Veliko naših članov pa je takih, ki sami hodijo v gore, se izognejo cestnemu prahu in izpušnim plinom ter se podajo v naravo, za kar čestokrat žrtvujejo tudi več dni letnega dopusta.

Novo jutro se prebuja. Sonce že tišči izza zadnjih meglic in oblakov. Le-te zaskrbnjujoče zrejo planinci skozi okna iz planinskih koč, ko zjutraj pijejo okrepitevni čaj. Odločeno je, v nahrbtnike se tlači zadnja potrebna oprema in že sopemo navkreber. Za nami ostaja kočica in okna, lepo okrašena z umetniškimi deli, znanih kroparskih kovačev. Posnetek P. F.

Zopet skupaj

Tokrat smo se zbrali mladi planinci AERA, da se odpravimo na drugi skupni izlet v gore.

Dobili smo se pred železniško postajo v Celju 18. 8. 1979 ob 6. uri zjutraj. Prijetno je bilo pogledati veliko število udeležencev, saj nas je bilo kar 31.

Z vlakom smo se odpeljali v Hrastnik, od tu pa smo se pre Save pričeli vzpenjati proti Kumu, ki je 1219 m visok. Hodili smo več kot tri ure. Pot je speljana večinoma po gozdu, toda kljub prijetni senci nam je bilo pošteno vroče.

Ko smo prišli na vrh, smo odšli naprej v planinsko kočico, kjer smo se namalicali in popili topel čaj ter za kratek čas posedeli ob mizah.

Ker je bilo lepo vreme, smo se odšli igrati na travnik pred kočico. Tam smo se lovili, igrali črnega moža, vriskali in peli. Čas je hitro mineval in že je prišla ura kosila. Le še kratek pomenek po kosilu in morali smo se odpraviti proti dolini. Nazaj smo se vračali v Trbovlje. Pot je bila veliko lažja kot zjutraj, saj smo tokrat hiteli navzdol.

Ko smo prispeli v Trbovlje, žejni seveda, smo se najprej okrepčali s hladno Coca-colo. Vlak smo čakali dobro uro. Mislili smo, da si bomo odpočili utrujene noge, pa smo bili razočarani, saj na vlaku ni bilo niti enega prostega sedeža. Ker so ljudje na vsaki postaji izstopali, smo se ravno do Celja namestili, da bi lahko sede poklepetali, morda tudi zopet zapeli, pa smo že morali sestopiti z vlaka. Zopet smo bili na začetku naše poti, to je pred železniško postajo v Celju.

Poslovlili smo se z željo, da se kaj kmalu srečamo v takem številu na Paškem Kozjaku, to je na zadnjem izletu mladinskega odseka.

Mateja Pintar

Menim, da vas nismo dovolj ogreli z našim prvim pisanjem in pozivanjem. Obvestili smo vas namreč, da pri našem Planinskem društvu Aero samostojno deluje tudi najmlajši rod. Naš planinski mladinski odsek prireja samostojne izlete, prireja na teh izletih družabne igrice, tekmuje in nasploh izvaja planinsko mladinsko zamisel.

O dveh takšnih mladinskih izletih na Golico in na domač Kum boste brali tudi sestavke naših najmlajših. Le vse premalo jih je in prav zato pozivamo še vse tiste starše, ki še niso vključili svojih otrok v naš mladinski odsek, da se kar hitro odločijo. Nikoli jih ne bo preveč. Lepih, velikih mladinskih skupin bodo veseli tudi naši mentorji mladinskega odseka. To so naši člani, ki so opravili tečajje in tudi izpite za vodenje mladinskih planinskih izletov. Teh bo po potrebi še več, sedaj pa delujejo trije. Vzgajajo mlade v planinskem duhu, na izletih povedo vse o okolju, po katerem hodijo, naštevajo imena tistih cvetic, ki so v planinah zaščitene in še drugo.

Naš naslednji planinski mladinski izlet bo na Paški Kozjak. Časovno ni več daleč, pa vendar je še dovolj časa, da se v naše mladinske vrste vključi kar največ takih, ki ljubijo gorski svet, igre in petje.

P. F.

Ž U M O R iz useh

- Zakaj se dokončno ne odločite, tovarišica? Včeraj ste trdili, da je štiri ena in tri!

Srečata se dva šestdesetletnika.

Prvi: »Ti, a tebi tudi tako hitro čas beži?«

Drugi: »Ne vem, ne bi rekel. Kaj pa tebi?«

Prvi: »Dvakrat grem spat z ženo, pa je leto naokrog!«

Ženski glas kliče obrtnika domov. Oglasi se žena:

»Ga ni doma! Kdo ga pa kliče?«

»Sošolka,« odgovori glas na drugi strani žice.

»Lažnivka grda, on sploh nikoli ni hodil v šolo!«

- Kakšno dieto pa ti je predpisal zdravnik to pot, draga?

Filmski režiser je dal oglas, da išče mlade fante, ki znajo peti, igrati in plesati.

Naslednji dan je prišel mlad, čeden fant in režiser ga je vprašal:

»Znate plesati?«

»Ne.«

»Ali pojete?«

»Ne.«

»Znate igrati?«

»Ne.«

»Kaj, hudiča, pa potem iščete tukaj?«

»Prišel sem vam povedat, da name ne računajte!«

- Vsa sreča, da smo prevažali tovor papirja, kapitan!

- Ne, ne bom začel dvoboja, dokler ga ne slišim govoriti!

- Milan, nikar! Pozabljaš, da nisi na nogometnem igrišču!

VEŠROV...

- Mamica, kdaj bom dovolj velika, da bom tudi jaz osrečila moža kot ti?

- Torej, 200 gramov moke, tri jajca, sto gramov sladkorja... in koliko ciankallija?

- Res se včasih malo skregava, a kmalu je spet vse v redu!

- Medtem bom šel tjale za vogal oprat avto!

Mož direktor je prišel iz službe. Pogledal je ženo in rekel: »Moja tajnica ima enako bluzo kot ti. Ampak ona si je pripelala nanjo broško in to tako poživi njeno bluzo.«
Drugi dan: »Moja tajnica ima enake škornje kot ti. Ampak ona je pripelala nanje ostroge in to tako poživi!«

Tretji dan: »Moja tajnica ima enako krilo kot ti. Samo njeno je pet centimetrov daljše, pa okrog bokov ožje – in to tako poživi!«

Zena je nekaj časa mrko gledala, potem pa odgovorila: »Veš kaj, naš soseda ima pa pet centimetrov daljšega, in moram reči, da to tako poživi!«

»Zakaj štorklje vsako leto odlete na jug?« vpraša učitelj Janezka.

»Ja, zato, ker si ljudje tudi tam žele otrok!« odgovori Janezek.

Dolenjec ujame zlato ribico. Ribica ga prosi, naj jo izpusti, pa mu bo izpolnila tri želje. Dolenjec pristane in ribica mu zakliče iz valov:

»Povej svoje želje!«

»Naj bo tale reka cviček in tistile hrib suha gnjat.«

»Kaj pa tretja želja?«

»Hm, hm, eh, pa daj še liter cvička!«

- Tu je denar – in moja telefonska številka.

